

~Bijen en hommels~

Hommels, wilde bijen en honingbijen zijn allemaal familie van elkaar. De leefwijze van de honingbij verschilt wel met die van zijn andere familieleden. Dit is de enige bij die in een bijenkast of -korf leeft en een voorraad honing aanmaakt.

Wie vliegt eerder: de hommels of de bij?

Zodra de zon zich laat zien, komen de eerste bijen en hommels tevoorschijn. Dat kan al in februari zijn!

Als het goed is, zie je hommels al vanaf een graad of vijf, terwijl bijen pas boven de tien graden tevoorschijn komen. ♦

De temperatuur bepaalt of je bijen en hommels ziet vliegen. Maar bij hoeveel graden is dat? En wie vliegt er eerder: de hommels of de bij? Noteer in het vroege voorjaar de temperatuur als je een hommels of bij ziet vliegen. Ontdek je een verschil tussen beide soorten?

Bezoek een wilg

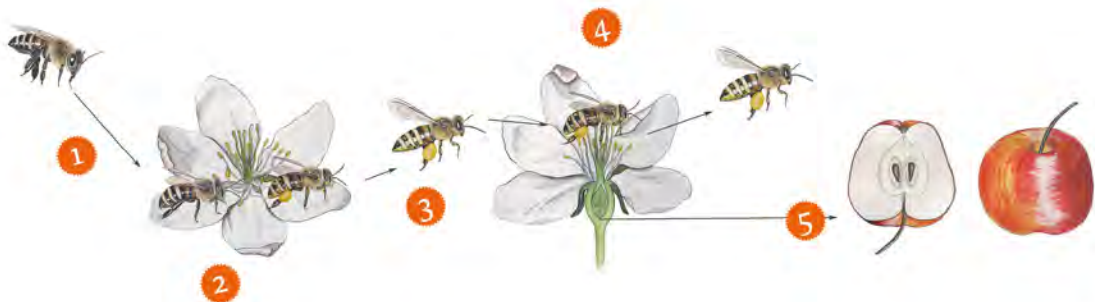
Een van de eerste bomen die in het vroege voorjaar bloeit, is de wilg. Die wordt daarom massaal bezocht door bijen, hommels en zweefvliegen. Tip: heb je op een zonnige dag een bloeiende wilg gevonden, sluit je ogen en luister naar het gezoem.

» Je hebt zo'n vijfhonderd bijen nodig voor één pot honing. Een honingbij maakt in haar hele leven ongeveer één achtste theelepel honing! Dat is overigens meer dan ze zelf kan opeten.

De krokus is een van de eerste bloeiende bloemen in het voorjaar. Veel hommels en bijen zijn grotendeels aangewezen op de krokus voor hun nectar. Een gazon met krokussen is een waar bijenparadijs.

In de lente planten niet alleen de dieren zich voort, ook de planten werken hard aan hun nageslacht. ♦

Zo werkt dat: 1. Bijen, hommels, vlinders en zweefvliegen vliegen 2. van bloem naar bloem op zoek naar nectar. Dat is hun voedsel. 3. Tijdens hun bezoekje aan de bloem blijft er wat stuifmeel achter op hun lichaam. 3. Bij een bezoek aan de volgende bloem wordt het stuifmeel achtergelaten op de stamper. 4. De stuifmeelkorrel dringt door de stamper naar het zaadje van de bloem. Er vindt bevruchting plaats en er 5. ontstaat na een tijdje een vrucht. Bijvoorbeeld een appel of peer.

Een logboek bijhouden van een fruitboom of braamstruik

Heb je een fruitboom in je tuin of op het schoolplein? Hou daar een logboek van bij. Noteer wanneer de eerste bloemen verschijnen. Welke insecten zitten er op de bloemen? Hoe lang duurt het voor er een vrucht te zien is? En wanneer kun je deze eten? ♦

Honing

Bijen maken honing om zelf van te eten! Het is hun eigen voedselvoorraad voor de winter. Bijen leven van de nectar in bloemen; door er honing van te maken, hebben ze ook in de koude maanden te eten. ♦

Bijenonderzoek

Ga op zoek naar bijen en hommels in een bloemrijke tuin. Kijk goed naar de poten van deze insecten. Zie jij het stuifmeel? En welke kleur heeft het? Herhaal dit elke maand en je ontdekt dat de kleuren van het stuifmeel verschillen. ♦

» Bijen zijn niet alleen nuttig omdat ze honing maken. Tijdens dat honing maken zorgen ook zij voor bestuiving en daardoor kunnen wij blijven genieten van onze groente en fruit.

Stuifmeelkleuren in de seizoenen

Je hebt verschillende kleuren stuifmeel, zoals geel, paars of blauw. In sommige periodes van het jaar zie je één kleur het meest. In het voorjaar bloeien vooral gele bloemen, in het najaar meer paarse bloemen.

VOORJAAR	ZOMER	HERFST	WINTER
Paardenkastanje	Braam	Aster	Gele kornoelje
Esdoorn	Klaproos	Boerenwormkruid	Hazelaar
Koolzaad	Klaver	Klimop	Krokus
Paardenbloem	Geranium	Phacelia	Sneeuwkllokje
Sleedoorn	Linde	Struikheide	Blauwe anemoon
Wilg	Wilgenroos	Zonnebloem	Winterheide

In Nederland leven meer dan driehonderd soorten wilde bijen, waaronder ruim twintig soorten hommels. Hommels behoren namelijk ook tot de familie van wilde bijen. Hommels zijn makkelijk van elkaar te onderscheiden. Kijk maar naar het kleurenpatroon, dat lijkt op een streepjescode. De andere bijen zijn veel lastiger om te herkennen. Maar met een beetje oefenen, kom je een heel eind.

1

2 Tuinhommel

3 Weidehommel

De **gewone aardhommel** (1) is misschien wel de bekendste hommel en vliegt al in het vroege voorjaar.

Koekoekshommels (4-7) leggen eieren in nesten van andere hommels.

9

8

Boomhommel

De **akkerhommel** (9) komt veel voor, ook in tuinen.

5 Grote koekoekshommel

4 Gewone koekoekshommel

7 Tweekleurig koekoekshommel

6 Vierkleurige koekoekshommel

10

Steenhommel vrouwtje

11

Steenhommel mannetje

» Bijen zijn niet agressief, als je ze tenminste niet stoort. Ze hebben wel een angel. Ze kunnen daar maar één keer mee steken, daarna gaan ze dood.

12 Vosje

13 Pluimvoetbij

14 Rosse mestelbij

15 Gewone sachembij

16 Dikkopbloedbij

17

De **gewone wespbij** (17) lijkt op een wesp, maar is een bij.

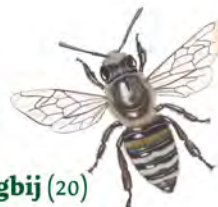
Het **roodgatje** (18) heeft een rode kont.

18

Grote wolbij 19

20

De werkster van de **honingbij** (20) is een drukke bij en onder meer verantwoordelijk voor de aanvoer van nectar.

De **grijze zandbij** (21) zie je al vroeg in het jaar op katjes van wilgen.

21

Het leven van een honingbij

Welke bloem is voor de bij en welke voor de vlinder?

Zoek een bloemenweide op met veel verschillende kleuren bloemen. Noteer eerst alle bloemkleuren die je ziet. Kijk nu vijf minuten lang naar de bijen en zet elke keer een streepje achter de kleur bloem die ze bezoeken. Hebben de bijen een voorkeur? Doe nu hetzelfde bij vlinders. Hebben vlinders ook een voorkeur voor een bepaalde bloemkleur? ♦

Op zoek naar een bijennest

Volg de bij. In welke holte gaat hij naar binnen? Dat kan een muur, boomstam of holle stengel zijn. ♦

Roodpootige groefbij graaft een gaatje in de grond

Maak een bijenhotel

Ook voor bijen geldt: zonder nestgelegenheid geen voortplanting. Voor bijen hoeft dat niet ingewikkeld te zijn. Alle beetjes helpen.

DIT HEB JE NODIG:

- > Holle stengels (opening van 3-10 millimeter doorsnee) van riet, braam, vlier of bamboe. Knip ze af op 15 tot 20 centimeter lengte, zorg dat de achterkant dicht is. Bind ze bij elkaar of stop ze in een pijp, kistje of bak.
- > Houten blok met gaten van doorsnedes van 3 tot 10 mm, 5 tot 15 centimeter diep. Schuur de randen netjes glad met schuurpapier. Gaten in steen werken ook goed.
- > Bakken of potten met lichte klei of leem. Hierin graven de dieren zelf een nestje.

» Zorg voor veel bloeiende planten in de buurt van het bijenhotel. Als ze te ver moeten vliegen, komen ze niet in je hotel.

ZOLANG DUURT HET: 15 minuten tot 2 uur

Wees creatief en maak je eigen bouwwerk.

Maak een hommelmkast

Maak een tussenschot in de kast zodat een voorkamer ontstaat, die wordt gebruikt als toilet. Zet de kast niet in de volle zon en met de opening naar het oosten om in-regenen te voorkomen

Leg wat droge losse materialen, als zaagsel, mos, gras in kast. ♦

